

MERMER SEKTÖRÜNÜN İŞGÜCÜ SORUNU VE İŞGÜCÜNÜN SANAYİDE EĞİTİMİ

Liyaddin YEŞİLKAYA

AKÜ Afyon Meslek Yüksekokulu, Afyon

ÖZET

Türkiye mermer sektöründe son onbeş yılda hem yatırım hem de üretim açısından önemli derecede gelişme sağlanmıştır. Ancak bu gelişmenin pazar payında da sağlandığını söylemek mümkün değildir.

Sektörün üretmiş olduğu malların pazar payının artırılması amacıyla çalışmalar yapılmalı ve sektörde üretim ve kaliteyi etkileyen unsurlar ivedilikle çözümlenmelidir.

Bu makale, mermer sektöründeki işgücü kaynaklarını, eğitimini ve kalifiye işgücü sorununu açıklamayı amaçlamaktadır. Mermer sektöründe çalışan insanları eğitmek, üretim ve kalite gibi faydaları sağlama açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Mermer , İşgücü, Eğitim.

THE WORKFORCE PROBLEMS AND THE EDUCATION OF MARBLE SECTOR IN INDUSTRY

ABSTRACT

Important development have been achieved in Turkey in recent 15 years in view of both production and establishment of new areas. But this achievement could not be carried out in the marketplaces.

New markets must be gained for the products of this sector by proper studies and the problems affecting the production rate and the quality must be solved.

The aim of this article is to explain the qualified workforce, problems of education and workforce sources in the Marble sector. It is necessarily important to educate people who work in the Marble sector to provide advantages such as quality and production..

Key words: Marble, Workforce, Education.

1. GİRİŞ

Ülkelerin gelişmesinde başta gelen amaçlardan biride ekonomik büyümelerini gerçekleştirecek çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmaktadır. Ekonomik yönden büyümenin ve güçlenmenin temel ilkelerinden biri de kaliteli mal ve hizmet üretmektir. Bu da üstün teknoloji ürünü makine ve teçhizatın yeterli sayıda ve nitelikte işgücü tarafından kullanımı ile mümkün olabilmektedir.

Türkiye mermer kaynakları bakımından zengin potansiyele sahip bir ülkedir. Gelişen teknoloji ve rekabet karşısında başarılı olabilmek doğal kaynakların çok verimli bir şekilde kullanılması ile mümkün olmaktadır. Aynı zamanda doğal kaynaklardan üretilen bu malların dünya pazarlarına sunulması gerekir.

Türkiye mermer, mermer rezerv ve çeşitleri bakımından dünyanın önde gelen ülkelerinden birisidir. Buna karşın ihracat açısından oldukça gerilerde bulunmaktadır. Dünya mermer rezervinin yaklaşık %38'ine sahip olan ülkemiz, dünya mermer ihracatında yedinci sırada yer almaktadır. Türkiye bugüne kadar olan ihracat faaliyetleri ile İtalya, Almanya, Fransa, İspanya, A.B.D. ve Ortadoğu ülkelerinin piyasasına girmeyi başarmıştır. Bununla beraber yeni pazarlar bulmak için çalışmalar sürdürülmektedir. Son yıllarda iç ve dış piyasalarda mermer kullanımının artması çeşitli kurum ve kuruluşların dikkatlerini bu sektöre yöneltmiştir.

2. SEKTÖRDE ÜRETİMİN TEMEL UNSURLARI

Ekonomistler üretimin temel unsurlarını beş grupta toplamaktadır. Bunlar;

- İşgücü (İnsangücü)
- Hammadde
- Makine ve teçhizat
- Sermaye
- Yönetim ve Organizasyon

Hammadde; Hammadde veya yarı mamül madde üretiminde, üretim kalitesini doğrudan etkiler. Uygun, nitelikli malzeme bilgili ve becerikli ellerde kaliteli ürün haline getirilir.

Makine ve teçhizat; Hammaddenin veya yarı mamülün mamül madde haline dönüşümünü sağlayan üretim araçlarıdır.

Sermaye; İşgücünü çalıştıran ve üretim faaliyetlerini düzenleyen bir araçtır. Yönetim ve Organizasyon; Tüm yönetim unsurlarını yönlendiren sistemdir.

Bu kısa tanımlamalardan hareketle üretimin en önemli , değişken ve vazgeçilmez unsuru işgücü olduğu görülmektedir. Yukarıda saymış olduğumuz unsurları kullanacak, değerlendirecek, yönlendirecek ve verimliliği arttıracak olan işgücüdür. Bu nedenle iş yeri yeterli nitelikte ve sayıda iş gücüne sahip değilse modern makine - teçhizat, üstün teknoloji ve sermayeden hedeflediği verimliliği ve kazancı elde edemeyecektir. Bu nedenle mermer sektörü bu verimliliği ve kazancı sağlayacak işgücüne olan ihtiyacını bir an önce tamamlamak için gerekli ve yeterli tedbirleri almak zorundadır.

3.MERMER SEKTÖRÜNDE MEVCUT SORUNLAR

Mermer sektörü hızlı gelişimi ile beraberinde önemli sorunlar da getirmektedir. 2500 yıllık mermer madenciliği yapılan ülkemiz dünyanın en zengin rezervlerine sahiptir. Aynı zamanda çok değişik renk, desen ve kalitelere mermer oluşumları mevcuttur.

Son yıllarda bu yeraltı kaynaklarının değerlendirilmesi amacıyla hemen her bölgemizde mermer ocak işletmeleri ve mermer kesme ve işleme tesisleri kurulmuş veya yatırımları devam etmektedir. Bununla beraber blok mermer ve plaka mermer üretiminde de büyük artışlar meydana gelmiştir.

Mermerin başlıca kullanım alanlarına bakıldığında özellikle inşaat sektörü, güzel sanatlar ve dekorasyondur. En geniş kullanım alanı ise inşaat sektörüdür. Binaların iç ve dış kaplamalarında, dekorasyon işleri, anıtlar, heykeller, süs eşyası, hediyelik eşyalarda mermer kullanılmaktadır. Kullanımda esas olan mermerin kullanılacak yere uygunluğudur. Bilhassa binaların iç kısımlarında yer döşemesi ve duvar kaplaması, merdiven basamakları, denizlikler, küpeşterler, sütunlar, şömineler, banyolar ve el sanatlarında önemli miktarda mermer ve mermer ürünleri tüketilmektedir. 1995 yılı sonunda mermer blok üretimi 1.200.000 tona, plaka üretimi de 10.400.000 m²'ye ulaşmıştır. Ancak bu hızlı gelişimin sonraki yıllarda devam ettiğini söylemek mümkün değildir.

Mermercilik sektöründe yaşanan sorunları şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Eğitim
- Yönetim ve Organizasyon
- Tanıtım
- Pazarlama
- Sektörel örgütlenme
- Teknolojiyi geliştirme ve uygulama

4. MERMER SEKTÖRÜNDE İŞ GÜCÜ KAYNAKLARI VE MEVCUT DURUM

Mermer sektöründe kalifiye işgücü bulmak ve verimli iş almak önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle işletmelerde çalışan işgücünün mermer işçiliğinde deneyimli ve becerikli olmaları yanında üretimde etkin makine ve ekipmanlardan da çok iyi anlamaları gerekmektedir.

Bugüne kadar Türkiye’de mermercilik her alanda usta-çırak ilişkisi çerçevesinde yürümekteydi. Ancak son yıllarda işletmelerde üretim hızlarının artması ve pazarlamada yaşanan sorunlardan dolayı kalifiye elemana olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır.

Mermer sektöründeki iş gücü kaynaklarını şöyle sıralayabiliriz;

•**Teknik Okullar;** Mermer sektöründeki işgücü problemini çözme ve kalifiye eleman yetiştirmek amacıyla mermer liseleri bünyesinde açılan mermer bölümleri ile değişik üniversitelerin bünyesinde yer alan meslek yüksekokullarının mermercilik bölümleri eğitim vermeye başlamıştır. Buralardan gelen işgücü iş bilgisi ve meslek bilgisine sahip olmasına rağmen yeterli iş tecrübesine sahip olamamaktadırlar. Bu nedenle teknik okullardan mezun olan işgücünün sanayide intibak eğitimine tabi tutulmaları gerekir.

•**Mermer sektörü dışından;** Mermercilik sektöründe çalışan iş gücünün çoğunluğu bu kaynaktan gelmektedir. Hiç bir iş tecrübesi ve becerisi olmayan bu işgüçleri sektörde fazlaca bulunmaktadır. Ayrıca sektörde belirli bir süre çalışıp tecrübe ve beceri kazanan iş güçleri de bulunmakta olup, bunlar zamanla başka işletmelere transfer olmaktadır.

Mermercilik sektöründe mevcut işgücü kaynaklarının kalifiye eleman durumuna getirilebilmeleri için sanayide işbaşında eğitim görmeleri gerekmektedir. İşbaşında eğitimin amacı; İşin gereği olan beceri, alışkanlık ve davranışların iş yerinin özellikleri içerisinde ve bir program dahilinde bizzat uygulamalı olarak öğretilmesi ve eğitilmesidir. Sanayideki eğitim sayesinde bir işletmenin tüm personeli kendilerine ve işletmeye yararlı olabilecek bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar açısından sistemli olarak yetiştirilebilmektedir.

5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Ülkemizde mermer sektörünün gelişmesi, kaliteli mal üretimi için işgücü kaynaklarının çok iyi yetiştirilmeleri gerekir. Bu amaçla;

- Teknik okullarda eğitim gören elemanların sanayide intibak eğitimine tabi tutulmaları gerekir. Bu da staj veya uygulama dönemlerinin uzatılması ve sıkı denetimler ile mümkün olacaktır. Bundan hareketle teknik okulların programları sektörün ihtiyacı doğrultusunda geliştirilmelidir.
- Sanayide mevcut olan işgüçlerinin branşları göz önüne alınarak belirli zamanlarda hizmet içi eğitimden geçirilerek eğitilmeleri, bilgi ve beceri kazandırılmaları gerekir. Aksi halde üretimde asıl işleri yapan işgüçlerinin üreteceği mallardan kalite beklemek mümkün olmayacaktır. Sanayide mevcut işgücü mermer sektöründeki etkin örgütler, üniversitelerin ilgili birimleri ve ilgili kamu kurumları tarafından eğitilmeleri gerekir. Bu eğitimleri yapmak için birtakım kanunu düzenlemeler yapılabilir.
- Teknik okulların eğitim ve öğretimleri yeterli düzeye getirilebilmesi için gerekli ve yeterli imkanlar sağlanmalıdır. Teknik okulların sayıları arttırılmalıdır. Ayrıca bu okullarda hizmet veren öğretim üyelerinin bilimsel imkanlara kavuşturulmaları sağlanmalıdır.
- Mermer sektöründeki işletmelerin çoğu firma sahipleri tarafından yönetilmektedir. Babadan -oğul'a süre gelen bir yönetim biçimi hakimdir. Yönetimde bulunanların çoğu bu konuda bir eğitime sahip değillerdir. Dolayısıyla mermer sektörünün gelişmesi için bu şekildeki

yöneticilerin mermercilik ile ilgili hizmet içi eğitimden geçirilmeleri büyük yarar sağlayacaktır.

- Üniversite-Sanayi , Üniversite - mermer örgütleri arasında gerekli koordinasyon sağlanmalıdır.

5. KAYNAKLAR

1. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş ve İşçi bulma kurumu Genel Müdürlüğü yayınları,1989. Anonim
2. Türkiye Taş Dünyası dergisi, 1998 sayı:4. Anonim
3. Bozkurt,R., Türkiyede mermercilik eğitimi, Türkiye 2.Mermercilik sempozyumu . Afyon, (1997)
4. Çalapkulu, F., DPT 7. Beş yıllık plan sanayi hammaddeleri mermer özel ihtisas komisyonu raporu. (1994)
5. Karaca, Z.,Çalapkulu, F., İhracaatta karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. Türkiye 2 mermer sempozyumu. Afyon.(1997)